

Task Force Takuba – nowe siły w rejonie Sahelu

Krzysztof Danielewicz

Security
in practice

Task Force Takuba – nowe siły w rejonie Sahelu

Opracował: Krzysztof Danielewicz

27 marca 2020 r. ogłoszono decyzję o powołaniu w rejonie Sahelu nowych sił międzynarodowych o nazwie Task Force Takuba (TF Takuba[1]). Oświadczenie zostało wydane po audiokonferencji 13 państw zainteresowanych projektem, wśród których znalazły się: Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Francja, Niemcy[2], Mali, Niderlandy, Niger, Norwegia, Portugalia, Szwecja i Wielka Brytania. Wymienione państwa zadeklarowały swoją wolę prowadzenia działań skierowanych przeciwko grupom terrorystycznym[3]. Według planów wstępna gotowość operacyjna (IOC – Initial Operational Capability) powinna zostać osiągnięta latem 2020 r., natomiast pełna (FOC – Full Operational Capability) na początku roku 2021[4]. W skład TF Takuba mają wchodzić siły specjalne państw europejskich, które wspólnie z Mali i Nigrem będą prowadziły operacje wojskowe w rejonie Liptako i Gourma, leżącym pomiędzy Burkina Faso, Nigrem i Mali. Obszar ten jest uznawany za główny teren działalności odłamu Państwa Islamskiego (ISIS) w rejonie Sahelu – Państwa Islamskiego Wielkiej Sahary (ISGS[5] – The Islamic State in the Greater Sahara).

W trakcie spotkania (które przyjęło formę audiokonferencji w związku z epidemią koronawirusa) powołującej siły TF Takuba minister obrony Francji Florence Parly przedstawiła uczestnikom konkluzje styczniowego szczytu w Pau, działania sił G5 Sahel oraz strategię Francji w Sahelu. Następnie francuski szef sztabu generalnego gen. François Lecointre zaprezentował francuską ocenę sytuacji bezpieczeństwa w rejonie Sahelu oraz działania operacyjne sił Barkhane. W spotkaniu, poza europejskimi partnerami, brali udział także minister obrony i weteranów Mali gen. Ibrahim Dhirou Dembélé oraz minister obrony Nigru Issoufou Katambe, którzy przedstawili swoją analizę sytuacji bezpieczeństwa w regionie. Obaj zgodzili się, że w rejonie Liptako – Gourma największe zagrożenie stanowią ISGS[6] i powiązana z Al-Kaidą Grupa Wspierania Islamu i Muzułmanów (JNIM[7] – The Groups for Support of Islam and Muslims, arabska nazwa: Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar). Formalnie, tworząc TF Takuba, państwa europejskie odpowiedziały na prośbę prezydenta Mali Ibrahima Boubacara Keïty[8].

Nowa struktura stanie się częścią szerokiej koalicji antyterrorystycznej na rzecz Sahelu (Coalition for the Sahel), w ramach której walczą już Operation Barkhane, G5 Sahel Joint Force oraz MINUSMA[9]. TF Takuba mają działać pod dowództwem operacyjnym Barkhane jako komponent sił specjalnych państw europejskich, mających dużą autonomię działania

i koordynujących je z siłami zbrojnymi Mali, partnerami z G5 Sahel, jednostkami MINUSMA, EUTM Mali, EUCAP Mali i EUCAP Niger[10].

Zdjęcie nr 1. Gen. Ibrahim Dhirou Dembélé w Koulikoro, Mali.

Pierwsze informacje o powołaniu do życia nowych sił pojawiły się już na początku października, a 5 listopada 2019 r. minister obrony Francji Florence Parly oświadczyła, że nowe planowane siły TF Takuba zostaną rozmieszczone w Mali do 2020 r. i w dużej części będą działać według modelu wypracowanego w Afganistanie jako operacyjno-doradcze zespoły łącznikowe (OMLT – The Operational Mentoring and Liaison Teams). Celem miała być poprawa szkolenia podstawowego lokalnych sił zbrojnych oraz poluzowanie obciążenia sił Barkhane, co pozwoli im skupić się na walce z grupami zbrojnymi. Pierwszym państwem deklarującym swój udział w siłach Takuba była Estonia[11].

Zdjęcie nr 2. Batalion malijski (GTIA) w trakcie uroczystości zakończenia szkolenia prowadzonego przez misję EUTM Mali w Koulikoro Training Centre, Mali. Po zakończonym szkoleniu żołnierze byli wysyłani na północ Mali.

Duże zaangażowanie zadeklarował także rząd szwedzki, który poinformował, że w ramach nowych sił TF Takuba, liczących 500 żołnierzy, będzie walczył szwedzki kontyngent sił specjalnych liczący 150 żołnierzy oraz śmigłowce. Szwedzi mają operować jako siły szybkiego reagowania na śmigłowcach. Szwedzka minister spraw zagranicznych powiedziała, że „szwedzki udział promuje bezpieczeństwo w Mali i regionie Sahelu (...) a także jest to wkład Szwecji w walkę z międzynarodowym terroryzmem, który czyni Szwecję bezpieczniejszą”. Należy podkreślić, że Szwecja już utrzymuje 200-osobowy kontyngent wojskowy w ramach MINUSMA i European Union Training Mission in Mali (EUTM Mali).

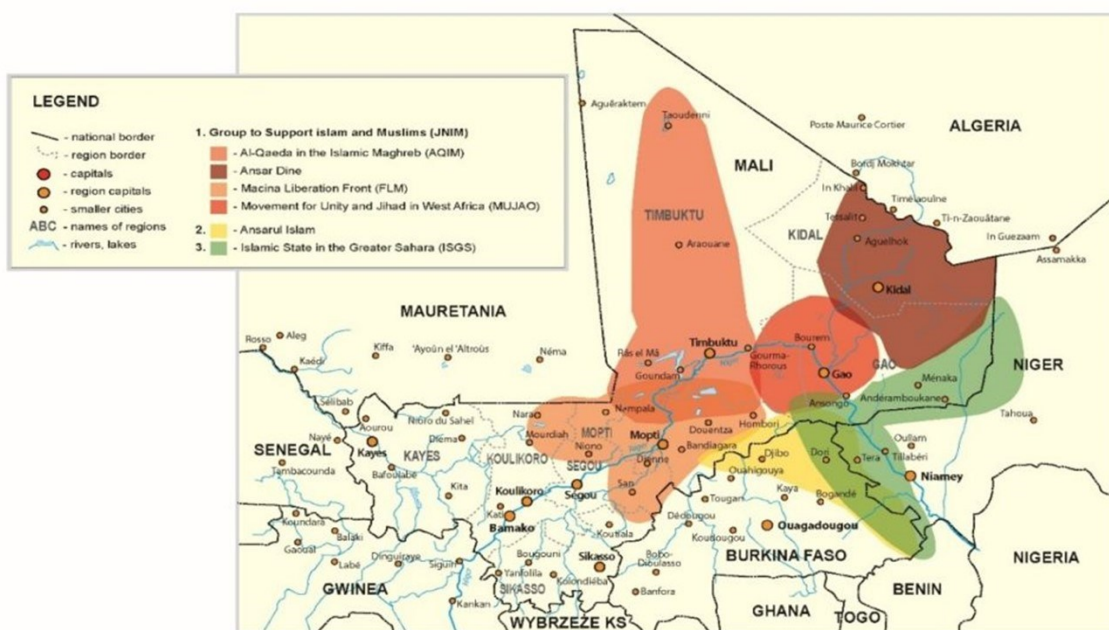
Francja od miesięcy buduje wsparcie dla swojego nowego projektu. Francuzi mają wysłać 50[12] żołnierzy sił specjalnych, którzy mają tworzyć rdzeń nowych sił, a także nimi dowodzić. Znacznemu wzmocnieniu uległ kontyngent Estonii, Dania wysłała dwa śmigłowce Merlin, a Wielka Brytania – trzy śmigłowce Chinook. Głównym celem nowych sił są struktury państwa islamskiego ISIS.

Powołanie TF Takuba jest szczególnie ważne dla sił G5 Sahel, które obecnie przechodzą restrukturyzację do kształtu G5 Sahel Joint Force. Po zakończeniu całego procesu mają liczyć siedem batalionów, z czego po dwa wystawią Mali i Niger, a po jednym – Czad, Burkina Faso

i Mauretania. Każdy batalion ma mieć siłę 550 żołnierzy oraz 100 policjantów lub żandarmów, razem 4550 żołnierzy. Siły te mają operować w trzech głównych regionach: na granicy Mali i Mauretanii, na granicy Burkina Faso, Mali i Nigru oraz w rejonie styku Nigru i Czadu. Pierwotnie miały działać do 50 km od granicy, ale po szczycie w Pau w styczniu 2020 r. ustalono, że mogą przekroczyć ten obszar. Postanowiono również, że siły Barkhane oraz G5 Sahel Joint Force (FCG5S) będą operowały pod jednym dowództwem[13].

Określenie Liptako i Gourma głównym rejonem działania TF Takuba nie jest przypadkowe. Do 2019 r. dwa zasadnicze obszary operowania ISGS i powiązanej z Al-Kaidą JNIM stanowiła granica pomiędzy Mali i Nigrem – Liptako, oraz granica Mali i Burkina Faso – Gourma. Miejsca te są strategicznie istotne ze względu na wykorzystywanie ich przez grupy zbrojne do przechodzenia pomiędzy tymi państwami na północ Burkina Faso i zachód Nigru. Od 2016 r. ISGS i JNIM wykorzystują w tym celu rejony, pozbawione kontroli sił rządowych czy międzynarodowych. Przeprowadzają ataki, a następnie wycofują się do swoich baz w Mali, przy okazji zaopatrując się w broń i amunicję[14].

Rejony operowania ugrupowań zbrojnych na Sahelu

Mapa 1. Rejony operowania różnych grup zbrojnych w Mali, Burkina Faso i Nigrze. Kinga Kierzkowska na podstawie: <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/06/conflicts-in-mali>, 12.01.2020

Liczba ataków dokonywanych przez JNIM i ISGS w Burkina Faso, Mali i Nigrze wzrosła pięciokrotnie od 2016 r., osiągając poziom 4000 zabitych w 2019 r. Pomiędzy listopadem 2018 r. a marcem 2019 r., tj. w ciągu pięciu miesięcy, według The Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) nastąpił gwałtowny wzrost poziomu przemocy w rejonie Sahelu oraz liczby ofiar śmiertelnych. Zginęło tam prawie 5000 ludzi, zanotowano także 1200 incydentów związanych z przemocą. Stanowi to wzrost o 46% i 31% w porównaniu do tego samego okresu rok wcześniej. Ponad 2100 ofiar to cywile. Porównując z tym samym okresem rok wcześniej, od listopada 2018 r. do marca 2019 r. liczba ataków skierowana przeciwko cywilom wzrosła o 7028% w Burkina Faso, 500% w Nigrze i 300% w Mali. Według ACLED śmierć poniosło 4776 osób w rejonie Sahelu pomiędzy 1 listopada 2018 r. a 23 marca 2019 r. Tylko w lutym 2019 r. w trakcie 390 zdarzeń zabito 1068 osób. Doszło też do 724 zamachów na cywilów, co spowodowało 2151 ofiar. W Burkina Faso liczba incydentów pomiędzy grupami zbrojnymi wzrosła o 200% w porównaniu z latami 2017-2018. W Nigrze w ciągu pięciu miesięcy w wyniku walk pomiędzy ugrupowaniami zbrojnymi zabito 452 osoby (wzrost o 1574%). Liczba ofiar wzrosła również w wyniku operacji skierowanej przeciwko Boko Haram. Odnotowano też o 600% więcej zdarzeń przeciwko cywilom w porównaniu z latami 2017-2018: 63 ataki i 78 ofiar (wzrost o 500%). W Mali było 145 incydentów zbrojnych skierowanych przeciwko cywilom, co skutkowało liczbą 547 ofiar. Był to wzrost o 150% incydentów i 311% ofiar[15].

[1] Słowo „takuba” w języku Tuaregów Tamaszek oznacza szablę.

[2] Według innych źródeł Niemcy nie wyraziły zgody na udział w strukturach Takuba. F. Kelly, *Sweden's government proposes to send 150 troops and helicopters to Mali for Task Force Takuba*, „The Defense Post”, 16.03.2020, <https://www.thedefensepost.com/2020/03/16/sweden-150-special-forces-helicopters-takuba-mali/>, 31.03.2020.

[3] *La France et 12 autres pays forment la Task Force Nakuba pour combattre les terroristes au Sahel*, „France 24”, 27.03.2020, <https://www.france24.com/fr/20200327-la-france-et-12-autres-pays-forment-la-task-force-nakuba-pour-combattre-les-terroristes-au-sahel>, 31.03.2020.

[4] *France and allies establish new task force in Sahel*, „Al Jazeera”, 28.03.2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/03/france-allies-establish-task-force-sahel-200328075257444.html>, 29.03.2020; także: *La France et ses alliés forment officiellement la*

force Takuba au Sahel, „Le Figaro”, 27.03.2020, <https://www.lefigaro.fr/international/la-france-et-ses-allies-forment-officiellement-la-force-takuba-au-sahel-20200327>, 10.04.2020.

[5] ISGS powstał, kiedy w grudniu 2014 r. doszło do rozłamu w szeregach Al-Murabitoon. Jeden z byłych liderów MUJAO, organizacji wchodzącej w skład Al-Murabitoon, Abu Walid al-Sahrawi, odłączył się i w maju 2015 r. wraz ze swoimi kluczowymi ludźmi założył odłam IS w Mali, składając oświadczenie lojalności (*bayat*) jego liderom. Abu Bakr al-Baghdadi oficjalnie przyjął je dopiero w październiku 2016 r. Nowa organizacja – Państwo Islamskie Wielkiej Sahary (ISGS – The Islamic State in the Greater Sahara) – 15 czerwca 2019 r. opublikowała krótkie wideo, na którym jej członkowie w Mali i Burkina Faso odnowili przysięgę wierności wobec Al-Baghdadiego. IS w dalszym ciągu konkuruje o wpływy z Al-Kaidą w rejonie Sahelu. Ma to pokazać ciągłość tej organizacji pomimo utraty kontroli nad terenami w Iraku i Syrii. T. Joscelyn, *Jihadists in West Africa renew allegiance to Abu Bakr al-Baghdadi*, 2019, <https://www.longwarjournal.org/archives/2019/06/jihadists-in-west-africa-renew-allegiance-to-abu-bakr-al-baghdadi.php>, 02.07.2019.

[6] ISIS od maja 2019 r. coraz częściej, określając swoje komórki na Saharze, używa nazwy Islamic State West Africa Province, która została utworzona na gruncie rozłamu w Boko Haram w 2016 r. Wcześniej powszechnie używaną nazwą było The Islamic State in the Greater Sahara. Głównym terenem operowania ISWAP jest rejon jeziora Czad, który znajduje się pomiędzy Nigerią, Nigrem, Kamerunem i Czadem. Według prezydenta Macrona Sahel Coalition (Francja, Mali, Niger, Burkina Faso, Mauretania, Czad) powinien priorytetowo traktować walkę z ISWAP, działającą na granicach Mali, Burkina Faso i Nigru. F. Kelly, *Sweden's government proposes to send 150 troops and helicopters to Mali for Task Force Takuba*, „The Defense Post”, 16.03.2020, <https://www.thedefensepost.com/2020/03/16/sweden-150-special-forces-helicopters-takuba-mali/>, 31.03.2020.

[7] Do ostatecznej konsolidacji głównych bloków zbrojnych powiązanych z Al-Kaidą doszło 2 marca 2017 r., kiedy to Ansar Dine, Al-Murabitoon, oddział AQIM działający na Saharze i MLF połączyły się, tworząc nowy organizm o nazwie Grupa Wspierania Islamu i Muzułmanów (JNIM – The Groups for Support of Islam and Muslims, arabska nazwa: Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar). Liderem JNIM został lider Ansar Dine Iyad ag Ghały. W trakcie zakładania JNIM jej lider ponownie złożył *bayat*, ślubując wierność emirom i szejkom, liderowi AQIM – Abu Musabowi Abdelowi Wadoudowi (Abdulmalekowi Droukdelowi), Aymanowi

al-Zawarhiriemu oraz emirowi talibów w Afganistanie Mullahowi Haibatullahowi Akhundzadowi. T. Joscelyn, *Analysis: Al Qaeda groups reorganize in West Africa*, 2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/03/analysis-al-qaeda-groups-reorganize-in-west-africa.php>, 04.02.2019.

[8] *Task Force Takuba: Launching Ministerial Meeting, Joint Press Statement*, 27.03.2020, <https://www.government.se/495ef1/globalassets/government/dokument/forsvarsdepartementet/2020/joint-press-statement-task-force-takuba.pdf>, 10.04.2020.

[9] *France and allies establish new task force in Sahel*, „Al Jazeera”, 28.03.2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/03/france-allies-establish-task-force-sahel-200328075257444.html>, 29.03.2020; także: *La France et ses alliés forment officiellement la force Takuba au Sahel*, „Le Figaro”, 27.03.2020, <https://www.lefigaro.fr/international/la-france-et-ses-allies-forment-officiellement-la-force-takuba-au-sahel-20200327>, 10.04.2020.

[10] *Task Force Takuba: political statement by the governments of Belgium, Czech Republic, Denmark, Estonia, France, Germany, Mali, Niger, the Netherlands, Norway, Portugal, Sweden and the United Kingdom*, <https://www.government.se/495ef1/globalassets/government/dokument/forsvarsdepartementet/2020/joint-press-statement-task-force-takuba.pdf>, 10.04.2020.

[11] F. Kelly, *Sahel Coalition: G5 and France agree new joint command, will prioritize fight against Islamic State*, „The Defense Post”, 14.01.2020, <https://www.thedefensepost.com/2020/01/14/sahel-coalition-france-g5-islamic-state/>, 10.04.2020.

[12] Według innych danych siły te mają liczyć 100 żołnierzy. N. Guibert, *«Barkhane» dit éliminer au Sahel une centaine de combattants par mois*, „Le Monde”, 11.03.2020, https://www.lemonde.fr/afrique/article/2020/03/11/au-sahel-barkhane-dit-eliminer-une-centaine-de-combattants-par-mois_6032658_3212.html, 10.04.2020.

[13] F. Kelly, *Sahel Coalition: G5 and France agree new joint command, will prioritize fight against Islamic State*, „The Defense Post”, 14.01.2020, <https://www.thedefensepost.com/2020/01/14/sahel-coalition-france-g5-islamic-state/>, 10.04.2020.

[14] *West Africa: shifting strategies in the Sahel*, 2019, <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/10/csdp-west-africa-sahel>, 15.01.2020.

[15] S. Jones, *Press release: political violence skyrockets in the Sahel according to latest ACLED data*, <https://www.acleddata.com/2019/03/28/press-release-political-violence-skyrockets-in-the-sahel-according-to-latest-acleddata/>, 17.01.2020.